

جامعه‌شناسی تاریخی جم
(جم، نزهتگاه دیروز سکونتگاه امروز)
جلد ۱

تألیف: احمد نوبخت

شیراز
انتشارات ایلاف

سرشناسه	نویخت، احمد، ۱۳۵۹ -
عنوان و نام پدیدآور	جامعه‌شناسی تاریخی جم: جم نرھتگاه دیروز، سکونتگاه امروز/ تالیف احمد نویخت.
مشخصات نشر	شیراز: ایلاف، ۱۳۹۲-
مشخصات ظاهری	ج.: مصور، رنگی، جدول، نمودار.
شابک	۲۲۰۰۰ ریال: ۸-۱۱۳-۹۶۴-۹۷۸
وضعیت فهرست نویسی	فیا:
مندرجات	ج. ۱: جم نرھتگاه دیروز، سکونتگاه امروز.
موضوع	جم -- تاریخ
موضوع	جامعه‌شناسی تاریخی -- ایران -- نمونه پژوهی
رده بندی کنگره	DSR ۲۰۸۱/م ۲۰۹ ۱۳۹۲
رده بندی دیویی	۹۵۵/۶۴
شماره کتابشناسی ملی	۲۳۹۱۰۱۱

انتشارات ایلاف

فروشگاه: شیراز، خیابان زند، جنب بانک ملی شعبه کوثر، پاساژ صاحب‌الزمان، تلفن: ۲۳۰۵۶۴۰
دفتر: خیابان فردوسی، نبش کوچه ۱۲، ساختمان شماره ۲۰، طبقه همکف، تلفن: ۲۲۴۵۷۵۵ - ۰۷۱۱

نام کتاب: جامعه‌شناسی تاریخی جم
تألیف: احمد نویخت
حروف نگاری: نگار ملازاده
ناشر: ایلاف
طرح جلد: پدارم صبور
خط روی جلد: استاد محمد جواد علی بابایی
خط پشت جلد: استاد داریوش تازش
تیراژ: ۲۰۰۰
نوبت چاپ: اول، پاییز ۱۳۹۲
چاپ: سامان
صحافی: ایلاف

قیمت: ۲۲۰۰۰ تومان

شابک: ۸-۱۱۳-۱۹۸-۹۶۴-۹۷۸ ISBN: 978-964-198-113-8

فهرست مطالب

۷.....	پیش‌گفتار.....
۹.....	فصل اول: تاریخ، مماشات تاریخ‌نگار یا جبر زمانه!.....
۱۵.....	فصل دوم: مقدمه و طرح پرسش.....
۱۹.....	فصل سوم: نظریه‌های مرتبط با پژوهش.....
	فصل چهارم: بررسی روش‌شناسی مقدسی، جغرافی‌نویس و مؤرخ قرن چهارم با نگاهی به
۳۵.....	روش‌شناسی پژوهش معاصر.....
۵۵.....	فصل پنجم: بررسی پیشینه باستان‌شناسی جم، از خیال‌پردازی تا واقع‌گویی.....
۱۳۵.....	فصل ششم: سرگذشت جم در کشاکش تقسیمات کشوری.....
۱۷۹.....	فصل هفتم: گویش جم: تاریخ جم، هویت جم.....
۲۰۵.....	فصل هشتم: عنوان جم در نقشه‌ها و متون تاریخی دوره اسلامی.....
۲۴۱.....	فصل نهم: جم کهن گذرگاه سیراف، بررسی جاده سنگ‌فرش ساسانی.....
۲۹۹.....	فصل دهم: بررسی قلعه‌های تاریخی جم؛ پدری، سی‌سوران و هرمی.....
۳۴۱.....	فصل یازدهم: آسیاب‌های آبی و نقش آن در توسعه تاریخی جم.....
	فصل دوازدهم: قنات، تکنیکی رایج از دیرباز تا کنون در جم و نشانی از جامعه‌ای آب‌سالار و
۳۸۳.....	تمدنی‌کاریزی.....
۴۲۳.....	فصل سیزدهم: جم؛ نزهتگاه دیروز، سکونتگاه امروز.....
۴۵۷.....	بحث و نتیجه‌گیری.....
۴۶۵.....	منابع و مأخذ.....
۴۸۱.....	تصاویر رنگی.....

پیش‌گفتار

«در هر حرفه‌ای که هستید، نه اجازه دهید که به بدبینی‌های بی‌حاصل آلوده شوید، و نه بگذارید که بعضی لحظات تأسفبار، که برای هر ملتی پیش می‌آید، شما را به یأس و ناامیدی بکشاند. در آرامش حاکم بر آزمایشگاه‌ها و کتابخانه‌هایتان زندگی کنید. نخست از خود بپرسید: برای یادگیری و خودآموزی چه کرده‌ام؟ سپس همچنان که پیش می‌روید، بپرسید: من برای کشورم چه کرده‌ام؟ و این پرسش را آن قدر ادامه دهید تا به این احساس شادی‌بخش و هیجان‌انگیز برسید که شاید سهم کوچکی در پیشرفت و اعتلای بشریت داشته‌اید؛ اما هر پاداشی که زندگی به تلاش‌هایمان بدهد، یا نهد، هنگامی که به پایان تلاش‌هایمان نزدیک می‌شویم، هرکدامان باید حق آن را داشته باشیم که با صدای بلند بگوییم: من آنچه در توان داشته‌ام انجام داده‌ام.» پاستور (۱۸۹۵-۱۸۲۲)

اگر جامعه‌ای شناخت دقیق و جامعی از گذشته خود نداشته باشد، نمی‌تواند برای حال برنامه‌ریزی نماید و فردای خویش نیز در هاله‌ای از دستپاچگی و چه‌کنم، چه‌کنم قرار می‌دهد. بنابراین شناخت کلیات و در صورت امکان، دید جزئی داشتن نسبت به جامعه خود، همواره مهم و اثربخش می‌باشد. کسانی که در یک محیط به زیست می‌پردازند اما هیچ گونه شناختی از سابقه آن ندارند به واقع نسبت به آن محیط حق‌ارزیایی ندارند. به واقع این کنش‌گران بدون معرفت در محیطی به زیست می‌پردازند که هیچ توان و تجربه‌ای را در آن نمی‌شناسند و چه بسا به اختراع مجدد چرخ و دلو بپردازند. بنابراین شناخت گذشته یک زیست‌بوم بر کنش‌گران ساکن در آن فرض می‌باشد.

جم یکی از محیط‌هایی می‌باشد که کنش‌گرانی بومی و غیربومی زیادی در آن به زیست می‌پردازند، اما میزان شناخت از این محیط به دلیل عدم وجود متون مکتوب پژوهشی اندک می‌باشد. سعی شده در این پژوهش میدانی محور با تکیه بر متون اندک پژوهشی، به شناخت منطقی، عقلانی مبتنی بر شواهد غیر قابل انکار، پیرامون جم پرداخته شود.

پژوهش حاضر در بخش میدانی حاصل زحمات بلندنظرانی چون **همت ستوده، محمد نوبخت، عبدالکریم تازش و طالب آهار** می‌باشد؛ کسانی که با صرف وقت و انرژی فراوان توانستند بخش میدانی پژوهش را آسان نمایند. همچنین از آقایان عقیل تشانی، فضل‌الله محمدزاده، مسلم قاسمی‌پور و محمود نیکنام نیز که در بخش میدانی یاری‌رسان پژوهش بوده‌اند و کمک شایانی در شناسایی برخی از سازه‌های آبی قابل بررسی نموده‌اند، قدردانی

می‌شود. به علاوه از دوست گرانمایه و تاریخ‌دوست، یدالله رضایی که گنجینه شخصی و خانوادگی خود بی‌منت در اختیار نگارنده قرار دادند، کمال سپاس را دارم.

علاوه بر این از آقای عبدالنبی یوسفی، مدیر محترم جهاد کشاورزی جم، که متن‌های تاریخی و اسنادی قابل توجه را در اختیار محقق قرار دادند، تشکر و قدردانی می‌گردد. همچنین از آقای احمد اعتماد، رئیس محترم دانشگاه پیام نور جم، دوست بزرگوار خود نیز به دلیل فراهم نمودن بستر ارتباطی با برخی از سازمان‌های دولتی سپاس و قدردانی به عمل می‌آید.

در پایان نیز از زحمات بی‌دریغ اساتید برجسته خط‌آقایان: محمدجواد علی بابایی و داریوش تارشی که در کتابت خط و نگاره‌های آن زحمت در خور ستایشی داشتند، قدردانی می‌گردد. همچنین از طراحی رایانه‌ای جلد که توسط آقای پدram صبور صورت پذیرفته، سپاس‌گزاری می‌شود. از همسر و خواهران خویش نیز به دلیل وقت گذاشتن برای پیراستن اثر تشکر و قدردانی می‌گردد.